

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Debitum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

opes ingenio accessere. Multa sunt talia, quolibet hominum in statu, & omitto illos, quoniam nimis multi sunt, qui celestium opum desiderio non inopiam modo, sed famem, sitim, nuditatem, & extrema omnia in terris, non quasi exemplis humilibus atque terrestribus non moueris. Ipse celi dominus hic pauper fuit, ut exemplo doceret hanc inopiam viam esse, qua tamen ad veras diuitias pergeret. Ipse, inquam, per quem Reges regnant, pauper natus, pauper vixit, nudus obiit, cui cuncta interim obsequabantur elementa. Tu homuncio domini tui sortem fers molestè, nec inepte pudet insolentia? Certè qui quis illum cogitans se virtute vallauerit, in ipsa paupertate ditissimus, auliusque egens rei, opes regias non requirit. Dicitur. Nulla mihi opum copia est. R. Vt animò inopi, ac deiecto nullæ sufficiunt opes, sic diuiti, atque erecto nulla non sufficit paupertas. Nempe ille alieno nititur, hic proprio fidit, ædificare in alieno iactura est, quasi in proprio. D. Pauperitimus sum. R. Si necessitatibus obsequeris, pauper nunquam esse potes: si cupiditatibus, nunquam diues. Dicitur. Haec tenus pauper, imò mendicus sum. R. Fortuna hominum non stat, & vt sum mis ex opibus ad inopiam extremam, sic à paupertate vltima, ad diuitias magnas creber est transitus. Legisti reor apud Quintum Curtium historicum, vt Abdolominus quidam Alexandri iussu seu permissu, ex hortulano inopio Sidonis Rex, & contemptu Regi maior est habitus quam regno. Certè quod non legisse non potes, & Romulus è pastorali Tugurio tante vrbis conditor Romanum, primus diadema suscepit, & Regum sextus ex humillima (vt que aliqui ereditur) è seruili fortuna, ad ipsam regni culmen ascendit, nec Alexandri Priamida, nec Cyri illius inter Persarum Reges famossissimi inter opulentiora primordia, aut alia ferè sunt rudimenta quam Romuli. Caius Martius, qui fuisset & futurus sepe esset Romæ consul, & antequam honorum gradus vltos attingeret, mercenarius atator, primos in aruis vitæ annos egerat, & deinde post tot victorias ac triumphos, interque illos suos septem consulatus, præter latebras, palustres, ac carcerem, exitum quoque mendicauit panem. Iulius Cæsar futurus mundi dominus, & testamento dominos mundi relicturus adolescens pauper fuit. Tu haec talium comitiua non potes, aut sperare opes, aut contemnere. D. Solito pauperior sum. R. Bene habet, & solito eris humilior, expeditior, liberior. Vacui amanti necedere, qui arduum iter agunt, carebis solitis opibus, simulque solitis muribus, ac furibus, & proterus ferus, hisque quibus solent abundare diuitiæ fictis amicitias, sequacibus atque tenacibus parasitis, totoque illo grege domestico ardentium tibi, teque ridendum atque rodentium. Denique si amissas opes, cum amissis lædiis conferas, lucrum voces. Certè vt securitatem sileam, humilitatem, sobrietatem, requiem, modestiam paupertatis comites, si nihil boni aliud illa secum afferret, quam quod & fallacium gregibus adulantium & seruorum tyrannide superbiorum liberat, abunde erant causæ, vt non ferenda modo esset, sed optanda, imò etiam accerenda paupertas. Sed iam satis sit. Maior enim quam pro re querela est, quam in te mirarer, nisi olim fermè in omnibus notassem, nullum grauius, nullum crebrius lamentum, ad eò nihil inter homines paupertate melius, nihil odiosius. D. Pauperior sum in vita. R. Eris lætior in morte. Nemo tam pauper vixit, vt moriens nollet vixisse pauperior.

APOPHTHEGMATA.

Chilon, damnum dicebat turpi lucro semper præferendum esse: illud enim semel dolere, hoc autem semper. *Laert. lib. 1. cap. 4. 3. 7. sermo.*
 Anaxagoras, post diuinam peregrinationem domum reuersus, cum reperiret patriam possessionesque suas desertas: Nisi, inquit, ista perissent, ego saluus non essem, quod calamitas illum adegisset ad philosophiam: rebus autem integris mansisset intra penates suos. Ita sepe numero prospera sunt hominibus, quæ videntur aduersa: & quod damnum putatur ingens, lucrum est maximum. *Laert. lib. 2. c. 3.*

SIMILITVDINES.

Chrysofomi: Fabricam, quæ super arenam fundata est, etiam si flumina venti non vigeant, ipsa tamen paulatim affluens, instabilis arena ædificii crepidinem subruit & cœruit: nam arena sponte rumpuntur. Adamas verò nec malleis cæsus infringitur: Ita ergo, qui a seipso non læditur, etiam si tundatur ab aliis, non potest lædi: qui verò cum sua ignauia proditur, etiam malo perungente, desinit sponte. *Homilia 30. Quod nemo læditur nisi à seipso.*
 Quæ sit virtus, similitudinem ex corporis substantiis capiamus. Verbi gratia, videamus, quæ sit equi virtus? Nunquid in argenteis frenis, pulchrisque tapetibus, ac fericis flammulis, phalerisque gemmatibus, iubaque aureis intexta funiculis equi virtus indicatur: an velocitate cursus, fortitudine pedum, gressusque cautela, ac perterritis firmitate, cunctisque, quæ itinere consiçiendo apta videntur, aut præliis peragendis, vt vel intenus hostem petat, vel in aduersis proptium possit ab exito liberare fessorem? Nonne in his potius equi virtutem, quam in illis, de quibus supra dictum est, declarari? Quod

autem & reliquorum animalium, nonne in eo consistit, vt vel ferre onera fortiter, vel robusta possint peragere? Nunquid volens aliquis probare animal, ad hoc superposita viderit, an (vt diximus) si non portari potest, sed validum sit, inspicitur? Item, si vineam probare volens, quid ad hoc inspicimus, si latos habeat pannos, an si, an illud magis aspicimus, si densior ei fructus sit, an si dior? Similiter de oliua, & huiusmodi arboribus. Igitur eodem modo quoque de hominibus agendum, quæ, & vbi vera sit hominibus virtus, & tunc cum in ipso fuerit læsus. *hom. 30.*

Socras: Quædam modum equus damno fit, qui cum in ipso fuerit læsus. *hom. 30.*
 Apud Xenophontem lib. 3. de diti. & factis serm. 28.

Virtus sine aculeis adurit, ac vulnerat sola lamæ tactu: Ita quidam non aperta vis, sed clanculum nocent. Vt pyræus, vltro ad uolans lucernis, ad uisus alios occidit: Sic quidam ipsi sibi accersunt perniciem. *In finibus.*
 Semel tibi à scopio nunquam post à velis, ut arboribus feruntur: Ita nullum est incommodum, quod non tatis aliud habeat adiunctum. *In finibus.*
 Simia cum imitetur hominem, tamen animal est formosissimum: Ita si quis affectet, quod optimum tunc affectet, incidit in id, quod est pessimum. *In finibus.*

EMBLEMA.

In eum, qui sibi ipsi damnum apparet.

EMBLEMA XXI V.

Capra lupum non sponte meo nam Sobere læti.
 Quod male pastoris prouida cura iacet.
 Creuerit ille simul, mea me post Sobere pauper.
 Improbis aut nullo seditur obsequiu.

FAVLA.

Simia.
 Magnum esse amorem erga patos simularum duoobus partu editis, alterum mirifice diligere manibus, & frequenti complexu sepe numero nec fugiebat canes cum gemino lætu, chariorum henfium, alterum de ceruice pendente gestabat, tigrate, lassatis è manibus elapsis simiolis cum tolli non possent, periret: alter, qui collum matris rat lacertulis suis, conseruatur. Hunc postea menter, vt prius alterum, amauit.
 Fabula ostendit, vniuersi sæpe damna alieni prodere. *Var. in fab. 3. 1. 3. p.*

CANIS & LUPUS.

Iacebat fortè ad stabulum dormiens canis, quando lanaturus lupus, mitigatur commodate oratione promissorum. Viden', enim, inquit canis, quam tabuerit macie corpus meum. Nam non dicit, car morbo liberari copei. Et prope est tempus dictum filii, tum ego sagina nitorem pristinum facile recuperem ea laute de me epulaturus esse videre. His verbis lupus in præsentia se amitteret. Post dies aliquot reuertens lupus, videt canem sub tecto domus accensum scere, quem ad se defendere iubet, & facere promissum deridens: ego tibi, inquit, lupus, consilium dare volens, nunquam me ante stabulum sopium deprehenderis, nec pecces nuptias.

Indicat fabula, homines sapientes, si qua forte aut periculum adierint, non committere, vel se communi committant. *Ioach. Camer. fab. 3. 1. 3. p.*

PASTOR & MARE.

Pastorem, qui gregem suum forte appulisset ad mare, neret illud stare placidum & quietum, cupiens tunc di, & mercaturas faciendi. Venditis igitur omnibus, autem tempestate, quum periculum esset, ne mare meretur, mercibus ciectis in vndas, ægri vacans mare Post dies pauculos, quum ad mare pastor tristis foret te quodam, & secum tranquillitatem maris, ante rat, admittente: Ego, inquit, pastor scio, quid tibi tranquillitas, nam alias palmas profecto quærat, quæ reddi solere. *Ioach. Camer. fab. 3. 1. 3. p.*

Debitum.

DEFINITIO ET ETYM.

DEBITUM, Hebr. Kib, Ezechiel. 18. 7. Debitum. Item Maschsheb, à verbo Maschsheb, quod

nus accrescere, cum adest dies, grauius & capite laborant. In Moralibus.

Vi equus semel accepto freno, seorsum alium post alium ferti sic qui meli incidit in as alienum, nunquam explicatur. In Moralibus.

Qui dicunt, Carebo domo, carebo famulitio, ne debeam: perinde faciunt, ac si hydropicus dicat medico, Ego gracilis fiam acinanis, nam nihil refert, quam gracilis fit, modo sanus. In Moralibus.

Vi pedem & manum, si computruerit, data mercede referamus: ita domus aut famulitium abijciendum, vt liberemur aere alieno: hoc est, vt liberi fiamus. In Moralibus.

Plinij: sicuti polyppus quicquid brachijs attigerit, succu tenet & attrahit: ita difficilimum est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint. Lib. 9. c. 39.

Deceptio.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

DECEPTIO, Græcè ἀπάτη, ἀπάτης, & ἀπατῶν, ἀπάτης, deceptor dicitur, & ἡ ἀπάτη, decipio. Est autem deceptio, corruptio scientiæ, secundum B. Thomam, prima Secunda, q. 13. art. 1.

Hebræi variis modis verbum latinum decipere, a quo verbale deceptio fuit exprimere videntur. Parabab, suauiter, deceptio suadendo, illexit & induxit proximum ad credendum aliquid. Inde Perastub, deceptio persuadentis respectu, credentis autem fatuitas: & Pethi, fatuus, simplex, Gallicè, simple: vide Fran. 1. 22. & 9. 13. & 14. 15. & 22. 13. Rimmah, præcipit autem aliquem dolis, deceptio. Inde Remah, deceptio, fraus, impostura. Psalm. 32. 2. & Mirmah, dolus, Psalm. 59. 9. harym, item & Tharmah, fallacia, impostura. Psalm. 119. 8. n. 18. In die 9. 31. Saphon. 3. 13. hachab, fraudulentis verbis deceptio aliquem. Inde Hoshay, fraus, calumnia, alienarum facultatum occupatio.

hachag item, & plurali numero hachagach, defraudationes, opes fraudibus collectæ. Fran. 28. 16. Esai. 33. 15. frauduletorum hominum ingenium istis vocibus prolixè depingitur.

Decipere est deludere, defraudare. Inde decipula, quod est genus laquei ad decipiendas feras, παγίς, Lacet, trebuchet.

POETICÆ SENTENTIÆ.

Plaut. Capt.

Nunc certam est nulli post hac quidquam credere, Satis sum deceptus semel.

Quid. 2. Pont. 7.

Proxima subsequitur, quid agas, autive voluntas: Et modo si quid agas, sit tibi cura mei.

Nec dubito quin sit, sed me timor ipse malorum.

Sæpe superuacuo cogit habere metus.

Da sentiam quæ lo, utinam, utinam timor:

Tranquilla etiam nauis agna horret aquas.

Ibidem.

Membra reformidant mollem quoque sauciat actum.

Vanæ sollicitæ incitat umbra metum.

Sic ego Fortuna telis confixus inquis.

Pectore concipio, nisi trespice meo.

Sen. Theb.

Quoribus necesse est fallere, aut falli à suis.

Variare potius ipse, quam facias scelus.

Decima.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

DECIMA, Græcè δέκα, decem, & δέκα, decem dicitur. Est autem decima portio vna ex decem. Veteres ex vnaquaque decimam offerre diis solebant. Plautus: Vi decimam solueret Herculi. Ab hoc autem verbo, decimo deducitur, quod est decima, siue Decimarum, Manifer, decima pars quarumque rerum, quæ persoluitur Deo & Principibus. Lex decimarum sub lege politica fuit, quatenus iure Mosæico speciali vel particulari hæ pars stipendij Sacerdotum erant. Ante legem datam, Sacrificiorum impensis & rebus alijs ad externum Dei cultum conferuandum pertinentibus Decimæ applicabantur. Ceremoniâ deinde tali decimarum ablatarum Iudæi testabantur, quod omnia sua, seq; adeo ipsos Deo auctori & omnium bonorum largitori deberent. Accedit & his morale aliquod genus, quod sua ministris Ecclesiarum stipendia debeantur, de quibus Imperatorum & Conciliorum variorum constitutiones existant.

Dece.

PATRVM SENTENTIÆ.

Sic sub auctoritate superbia & humanus timor sub humilitate cadunt, vt sæpe nec ille valeat considerare, quid Deo, nec iste debet proximo. Greg. in Mor.

Debetis intelligentiã datam quasi pecuniã mutuatam: quæ si non reddidit, ex benignitate, eo debitor amplius tenetur. Greg. in Mor.

Debitor, qui gaudens pecuniã accipit: & tempus, quod debet, non attendit. ibid.

Debetores sumus precipue quinque, scilicet, corpori, cordi, fratri, mortui, & mortuis. Bernh. de verb. Domini.

POETICÆ SENTENTIÆ.

Ex Comicis Græcis. Actus est deus, qui non datur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

Te vna dicitur, sed iterum datur tibi.

SIMILITVDINES.

Qui domum suam ædificat pecunijs alienis, similis est qui lapides in tumultum sepulturæ suæ, cap. 21.

Qui promittunt: etiam operarios conductos mercedem non dant. Et quisquam a Christo pater familias in vi-

uere: Cholericus qui purgari noluit sub tempus, collecta

re bile, politica grauius discruciantur. Sic qui sunt fœ-

PO
POLYANTHEA